

אמו של ירמיה (מימין) עם יוסף טרומפלדור
53 שנות ביטחון

ירמיה אינו מופתע מכך שלא קיבל תשובה מאמיר דרורי. כמי שמלווה את זה"ל מיום הקמתו, הוא עד לשינויים שחלו בו. בכל מילחמה יש תופעות מכר ערות ומוזויעות. גם במילחמת העצמאות היו תופעות קשות. אבל העניין הוא הפורר פורציות והתחייסות של הפיקוד לתופעות. "תמיד ידעתי" הוא ממשיך, "שכלל ש"

"מסכים אני עימך כי ראית מראות קשים. מראות דומים ודאי נראו גם באתרי לחימה בשטחים בניינים במילחמת העולם השנייה ובמילחמות אחרות. בהן לקחו חלק אומות בנות־תרבות. נכון שלא הבאנו בהשבון אפשרות של הספקת מזון ומים בכמויות. כפי שנתבקשנו במבצע שלום־הגליל". בכל הערכות

מלאי־המזון. אין בעית מים. יש להם בא"רות בפרדסים והם מסתדרים לא רע". אמיתות חלקיות הגרועות משקרים. אתי אין שואלים. ואני הרי יודע על שכונות שלמות המאוכלסות עשרות אלפי נפשות. שאין להם מים. "שאלות הישר ותשובותיו על שאלות המשתתפים הן פארסה, שהבורות. הצי"ניות והרישעות מיוצגות בה בעירובי־ביה. כשנשאל מהי המדיניות לגבי הפליטים הפלסטינים, הוא משיב: "צריך לדחוף אור תם (בלוויית תנועת ידיים סימלית) מור רחה, לכיוון סוריה. תנו להם ללכת לשם ואל תתנו להם לחזור". ירמיה מספר שכאשר שמע את השך מרדור, הוא חשב שזו בדיחה מטופשת. "רק בהמשך, במיוחד בחדש האחרון, התחלתי להבין שזו בעצם הכוונה". בקטע אחר ביומנו צפה ירמיה את שעתיד להתרחש. מאוחר יותר, בצברה ובשאתילה, הורע נטמן כבר בצור ובצידון: "בכל פגישה עם נכבדים שיעים מובעת מחאה נסי תרת או גלויה נגד השלטתן של הפלאי־נגות בכוח הנשק הישראלי. ראש־עיריית צידון מודאג מהתחזקות הכוח הפלאנגיסטי באזור וצופה צרות: "אתם כבר עכשיו זורעים את זרע הפורענות". גם את הדיווח שלפיו הפליטים לא מעוניינים בתרומות של בגדים או כל עזרה אחרת מהארץ, מפרוץ ירמיה: "זה לא נכון! שמעתי שהגיעו מהארץ שבע מש" איות מלאות בגדים. כששאלתי את אמיתי מה עם המשאיות, ענה לי ששלח אתן בחזרה לראש־הנקה. הוא טען שהם בכ"ל לא רוצים זאת. מה הסתבר? כשהגיעו המשאיות, הנשים צעקו: לא רוצים בגדים, רוצים את הגברים שלנו! ולכן הכניסו לכולם לראש שהם לא רוצים בגדים". הוא גם יודע לספר על שקיות־חלב ש"הגיעו מעיריית חיפה ושבחידיה אמרו לא לחלק יותר, כי זה מסקלל לפליטים את הקיבה; על מוסדר זיהוי של הצבא, שבו הועמדו הפלסטינים בשמש, ואילו הנוצרים־הלבנונים הועמדו בצל; על ישיבה, שבה אמר קצין, שאחד העצירים, "הפטיק לעשן" — כשהוא מתכוון לכך כי האיש מת. על

עד היום לא נעשה דבר ממש לשנות את המצב. "מרדור אומנם אמר שניתנה רשות לאונר"א להעמיד אהלים, אלא שהלבנונים אינם מאפשרים זאת. מכיוון שהם מעוניינים בסילוקם של הפלסטינים, אולם אני לא מופתע מזה שמטילים את האשמה על הלבנונים. זה תירוץ לא לעשות כלום. "זה נכון שהלבנונים אינם רוצים, אבל מבחינתנו זהו מצב נוח. כי אפשר גם לא לשאול את הלבנונים ולהקים מיבנים ל־פליטים. "במיבצע ליטאני הבאנו בתים טרומיים. סה עד היום לא נעשה מאום, כי הכוונה היא שהם לא ישארו בסביבה. יגיע החורף, לאנשים אין איפה לישון. ואז יהיו תצ"לומים בעיתונים של אנשים טובלים בבוץ וקופאים מקור, ושוב ייגרם נזק עצום למדינת־ישראל". לדעתו, יחידת־הסיוע צריכה להיות כפוף סה לשבועת־הרוסא. בעבודה חשובה זו אין מקום למושגים כמו לאום, מוצא, אייב. הדחק צריך להיות אנושי. הומני. "זו יחידה שצריכה לעזור בכל הלב ו־בכל תנאי", מסביר ירמיה. "הפיקוד ש"לנו לא הזדהה עם התפקיד שלו, ולא פירש אותו פירוש חלוצי. זה הורגש מה־רגע הראשון. תחת לסייע לאוכלוסיה, הם עסקו בגילוי אנשי אשף, בסיוע לדרגים הלוחמים. "עשיתי להם צרות והיה לי איתם ויכוח: אם צריך לעשות את ההכרחי, או רק מה שאפשר, האם צריך להשתכן או לא להס"תכן כדי לעזור? למשל — היתה פקודה שלא להיכנס לעירה, אלא רק בצירים ש"בהם היה צה"ל. אבל אם הייתי נצמד ל־זה, אי־אפשר היה לעשות כלום". ירמיה ראה את חוסר הסדר, הבאלאגן, הרצון הרע, היחס האטום אל הפליטים ואל בעיותיהם ואת ההתנשאות, את הערותיו העניינית העלה בשיבות־המטה ובפגישות עם מפקדי היחידה, ולדבריו נתקל ביחס מתנכר. מדי יום, בתנאים־לא־יתאים, הוא העלה את רשמיו וחיותיו מן המילחמה. ביומן שחיבר הוא מתאר את זועות המילחמה.

„שקיות חלב ובגדים עבור הפליטים הוחזרו לארץ בשענות־שווא"

יימשך מצב המילחמה, צה"ל ידרדר ב־מוכן המוסרי. במשך השנים ראיתי איך אנחנו הולכים ושוקעים. איך צה"ל הולך ומתנוון. זה השחית אותנו כל הזמן, כ"תהליך טבעי של מדינה החיה על הרבה. היום, 34 שנים אחרי קום המדינה, יש לנו קצינים שמבחינה מיקצועית הם מעור־לים, אך הם אנשים קטנים, גם במיבצע ליטאני היו טענות, אך המילחמה הזו היתה שיא".

המצב של היחידה וגורמים אחרים. לא הועלתה כלל אפשרות זאת". בתחילת אונוסט ניסח ירמיה מיכתב אל אלוף פיקוד הצפון, אמיר דרורי. הוא גולל לפניו את הפרשה, ודרש לקיים בירור עם המפקדים שסילקו אותו מצה"ל. עד היום לא קיבל תגובה. במיכתבו פסק ירמיה: "איני מוכן לקבל את סילוקי מצה"ל בצורה זו, ובוודאי ש"לא אשלים עם כך שזה יהיה המיסמך שיסיים את שירותי. אם עברתי על חוקי הצבא, מן הדין שאעמוד למישפט. אם לא עמדתי במשימותי כקצין, היה על מפקדי להעמידני על כך בשעת מעשה, או ל־החליפני בו במקום.

מפקד העיר צידון שהוא שויצר, מתנשא צועק עליהם, ומדבר אליהם מגבה. לפני חודשיים, בכנס קציני היחידה, ש"נועד להפקת לקיחה־מילחמה, הבהרות ו־הכנה למשימות הבאות. ציפתה לסגן אלוף ירמיה הפתעה. הוא שמע את סגן מפקד היחידה, אמיתי לביא, מודיע על התלחה שום גימק. כשקרא ירמיה את המיכתב, שנמסר לו באותה הזדמנות, הבין את הסיבה ל־סילוק מצה"ל. על המיכתב היה חתום אמיתי לביא, סגן מפקד היחידה. במיכתב עונה לו אמיתי: "אילו לא קראתי את שימך כמחבר הרשימה, הייתי יכול לה־אמין כי נוסחה על־ידי תועמלן אש"ף. בעת קריאת יומנך הרגשתי שגודף ממנו ירח יודות למחבלים, ולא רק לערבים. התרשמתי מקריאת כתב־הרשימה שלך, כי אתה מורעז ממה שעולל העם היהודי ל־ידידיך הערבים". כתב אמיתי.

"כשהשתחררתי משירות המילואים — לאור תישפכות הכזב והשבחים העצמיים בכל־י־התיקשורות, שמקורם היה האלוף דוד מיי מון ומפקדת היחידה שלנו על הגדולות ו־הנצורות שעשינו — היה מחובתי להראות את חצי האמת שהוטר על ידם".

ירמיה פירסם קטעים מיומנו ב־בחוחם, המוסף של על המשמר. בשורות מתוך יומנו הוא כותב: "היום פגשתי שוב את דמותה המיפלצית של המילחמה שלנו, שאנו פתחנו בה ואנו מחולליה. בשעה 14.00 מגיע מרדור, שהכינוי המקובל שלו ביחידה הוא המציא. הדי"וח של אמיתי שיגרתי ואופטימי: ממעט במיספר הגוויות וההרס ומרבה בהערכת

היום הוא מקיים בביתו בנהריה מיפ־גשים בין יהודים וערבים, הוא מראשי ועדה ציבורית של אורחים בגליל המערבי למען סיוע הומניטארי ללבנון. אחרי 53 שנות שירות, סולק דב ירמיה מהצבא, ללא מילת תודה הערכה.

לעצם ההחלטה על סילוקי משורות צה"ל דווקא כעת, וגם על צורתו, העניין אינו אישי בלבד, ייש לו השלכה על מהותו, דמותו ועתידו של צבאנו, שהייתי שותף — ולו זוטא — בהקמתו".

1961: באסיפת מפ"ם עם משה שמיר (משמאל) נגד המישל הצבאי

1949: מג"ד בירושלים מישפט לפושעי־מילחמה

1943: בצבא הבריטי בטוברוק מול פני זועות הנאצים